

Skadeförebyggande arbete

- för säkerhets skull

Bygdegårdsförsäkringen
Östra Långgatan 30A
432 41 VARBERG
forsakring@bygdegardarna.se
0200-22 99 99

Inledning

I Bygdegårdarnas Riksförbund (BR) satsas det mycket på skadeförebyggande arbete eftersom det är så viktigt att med gemensamma krafter hålla nere skaderesultatet och därmed premien för kollektivet. Skadorna i sig drabbar dock den berörda föreningen värst med kostnader i form av självrisk och nedskrivningar. Samtliga exempel i det här häftet är tagna från verkligheten och har inträffat i bygdegårdsföreningar.

Att sköta och förvalta huset är grunden för skadeförebyggande arbete. För att uppmuntra till ett aktivt skadeförebyggande arbete i föreningarna finns det ekonomiska fördelar utöver att man undviker de kostnader som en skada alltid för med sig. För vissa åtgärder får man säkerhetsrabatt på försäkringspremien och man kan även få investeringsbidrag på brand- och inbrottslarm samt vattenfelsbrytare.

BR har ett eget försäkringskansli som sköter all administration omkring försäkrings-teckning och skadeanmälan. Dit kan ni förstås också vända er med frågor och för att få tips kring skadeförebyggande arbete. I varje bygdegårdsdistrikts styrelse finns en försäkringsansvarig som kontinuerligt får uppgifter om inträffade skador och utbildning i skadeförebyggande arbete. Andra vägar att få råd och tips är att kontakta olika samhällsinstanser som har till uppgift att ge vägledning som till exempel polisen, räddningstjänsten, skorstensfejarmästaren eller privata entreprenörer inom el, VVS, lås och larm. På sista sidan i häftet finns en samling med länkar till arbetsmaterial producerat av BR, informationsmaterial från myndigheter, företag och organisationer inom säkerhet och skadeförebyggande arbete.

Försäkringsrådet

När olyckan varit framme

Trots att man gjort vad man kunnat för att förebygga skador kan man ändå drabbas av en skada. Det är viktigt att man alltid direkt anmäler skadan till försäkringskansliet på telefon 0200-22 99 99. Vid akuta skador utanför kontorstid hänvisar telefonsvarare till en skadejour.

Försäkringsbolaget kan vilja besiktiga skadan och kan ha synpunkter på hur skadan skall åtgärdas. Som försäkringstagare är man också skyldig att vidta åtgärder som begränsar skadans omfattning.

Brand

Riskmedvetenhet är a och o när det gäller att skydda sig mot bränder. Det är inte bara uppkomsten av brand som ska begränsas. Följderna av en eventuell brand måste man också tänka över. Detta är särskilt viktigt i en samlingslokal där det kan vistas många människor utan god kännedom om hur man ska agera om olyckan skulle uppstå, exempelvis hur man snabbt tar sig ut ur byggnaden och var man hittar brandsläckare.

Systematiskt brandskyddsarbete

Alla fastighetsägare och nyttjanderätts-havare är skyldiga att bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete. För medlemmarna i Bygdegårdarnas Riksförbund finns ett arbetsmaterial framtaget med mycket information och checklistor. När det är en samlingslokal eller byggnad av kulturhistoriskt värde som man förvaltar så är man dessutom tvungen att dokumentera detta arbete. Samlings-lokaler som kan ta in mer än 150 personer ska lämna in en sammanfattning av dokumentationen till den lokala räddningstjänsten.

Det finns firmor som åtar sig att göra detta åt fastighetsägaren. Fördelarna med att göra detta själv är att då blir föreningen själv bättre införstådd med exempelvis hur utrymning är tänkt att fungera och varför brandsläckarna sitter där de sitter.

Brandsläckare

Som fastighetsägare är man skyldig att ha utrustning för släckning av brand. En rekommendation är att det aldrig ska vara mer än 25 meter till närmsta släckredskap och att det även i mindre lokaler bör finnas fler än en handbrandsläckare. I köket bör det finnas kolsyresläckare och brandfilt. Pulversläckare är annars den typ av brandsläckare som är enklast för gemene man att använda vid släckning av brand.

Heta arbeten

Med heta arbeten avses svetsning, kappning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning. Vid dessa arbeten krävs en särskild utbildning med en behörighet som varar i 5 år. Anlitar ni hantverkare som skall utföra dessa uppgifter är ni skyldiga att kontrollera att de har ett godkänt certifikat för att utföra heta arbeten.

Måste vi anlita någon som ser över våra brandsläckare?

Nej, det behöver ni inte. Som fastighetsägare är ni skyldiga att bedriva ett systematiskt brandskydds-arbete där det bland annat ingår att hålla utrustning för släckning av brand. Givetvis måste man se över brandsläckares funktion med jämna mellanrum, men hur man väljer att göra detta avgör man själv i föreningen.

Får vi hyra ut bygdegården till övernattnig?

Det är en fråga som försäkringskansliet egentligen inte kan ge något svar på. Här måste man vända sig till den lokala räddningstjänsten för att höra vad de gör för bedömning. Beroende på byggnadens belägenhet, utrymningsmöjligheter och räddningstjänstens kapacitet så kan de ställa olika krav eller till och med inte godkänna någon övernattnig alls. Försäkringsvillkorens föreskriver att man skall iaktta lagar, förordningar och myndigheters föreskrifter som meddelas i syfte att förhindra eller begränsa skada och föreskrifter som meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande i syfte att förhindra eller begränsa skada. Med andra ord så måste man följa räddningstjänstens direktiv.

Elsäkerhet

Att el-installationer är i gott skick och fackmannamässigt utförda är viktigt både för att skydda mot bränder och olycksfall. Att ha en fast installerad jordfelsbrytare är en åtgärd som berättigar till rabatt på försäkringen och kan på så sätt vara en investering som lönar sig på flera sätt. Bygdegårdsföreningarna kan få tillgång till en checklista för egenkontroll av el-anläggningen så att man själv kan göra en okulär besiktning. Att anlita en elektriker som går över el-anläggningen och vidtar de åtgärder som är nödvändiga bör man inte vänta med om man är osäker på el-säkerheten i bygdegården. Det ska vara tryggt att vistas där. Bygdegårdar som är större än 1 000 kvm blir av försäkringsbolaget ålagda att göra en el-besiktning via elektriska nämnden med jämna mellanrum.

Självantändning i sopsäcken

Vad hände?

Efter att hantverkare hade målat och tapetserat i bygdegården skulle föreningen sköta städningen. Oljetrasorna stoppade man sedan i en sopsäck och när alla gått för dagen började det brinna. Föreningen hade trots allt tur och branden självslocknade, men hann innan dess orsaka stora sot-skador.

Förebyggande åtgärder

Linolja är ett ämne som är känt för att kunna självantända. Efter städning eller målning bör trasor och penslar stoppas i vattenfyllda plåthinkar med lock på. Att bränder startar i samband med renovering är tyvärr inte ovanligt och därför ställs det stora krav på den som ska utföra så kallade heta arbeten så som svetsning, kapning och annan bearbetning med snabbgående verktyg. Även som enbart beställare av ett sådant arbete så är man ansvarig för att de som utför det har godkänt certifikat.

Anlagda bränder

Flera bygdegårdar har de senaste åren brunnit ner som en följd av anlagda bränder. För att begränsa möjligheten att anlägga bränder är det viktigt att hålla ordning och reda omkring byggnaden och att man har rutiner för att forsla bort brännbart material och skräp. Det säkraste är att använda en container med låsbart lock för det brännbara materialet. Om det är en öppen container måste den stå minst sex meter från ytterväggen. Brandlarm kopplat till larmcentral för att snabbt upptäcka en brand även när byggnaden är obemannad kan förhindra att det blir en totalskada. Man kan även ha larmdetektorkablar som upptäcker en anlagd brand på utsidan tidigare än en invändig detektor. Att ha området väl upplyst kan minska risken för anlagd brand, inbrott och annan skadegörelse.

Vatten

Vattenskador är de till antalet vanligaste skadearten som drabbar våra bygdegårdar. Vattenskador är faktiskt också en av de skador som vi med enkla medel och lite eftertanke kan förebygga och begränsa allra mest. En viktig del är att se till att vatten inte kan stå och läcka eller spruta ut i bygdegården under lång tid. Där är regelbunden tillsyn en viktig pusselbit. Det finns dessutom tekniska hjälpmedel som kan se till att vattnet är avstängt när bygdegården är obemannad eller att det stängs av vid kontinuerligt flöde genom vattenledningarna.

Automatisk vattenavstängning

Fördelen med att ha en automatisk huvudvattenavstängare som ser till att vattnet är avstängt till bygdegården när den är obemannad är just att mer vatten än vad som finns i byggnaden inte kan rinna ut vid ett eventuellt läckage och orsaka stora skador.

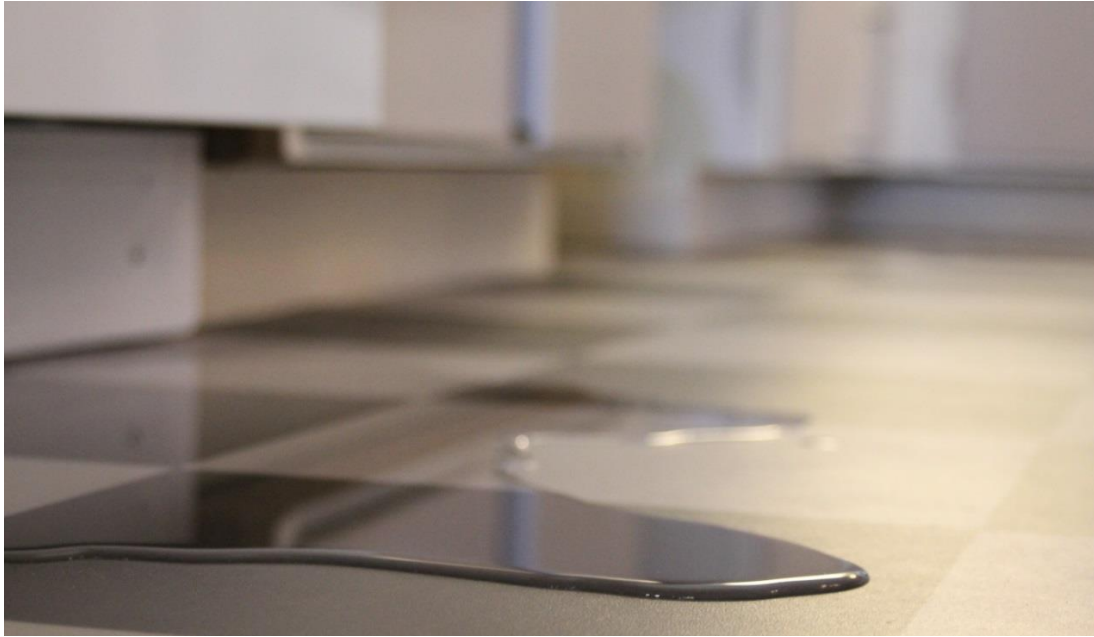
Vatten i hela bygdegården

Vad hände?

När föreningen kom till bygdegården inför föreningens årsmöte möttes de av en gräslig syn. Det rann vatten nerför trappan från vinden och i källaren kunde man vada i ankelhögt vatten. På vinden fanns ett vattenledningsrör, som föreningen inte kände till, som hade fryst sönder. Vattnet rann sedan från vinden genom byggnaden och ner till källaren. Förödelsen var stor. Vattnet hade orsakat så mycket skador att inredningen i mötesrummet på övervåningen, köket på entréplan och klubbbrummet i källaren var tvunget att rivs ut. Dessutom hade vatten trängt in så långt att även golvet i den stora salen måste bytas.

Förebyggande åtgärder

Ett viktigt led i att förebygga frysskador är att ha regelbunden tillsyn av byggnaden för att tidigt upptäcka om värmen inte är tillräcklig. Att ha tillräcklig grundvärme och varningssystem som larmar om uppvärmningsanläggningen inte fungerar som den ska är också viktigt. Om föreningen ändå skulle drabbas av att vattenledningar fryser sönder så är det en stor fördel om vattnet är avstängt så att det inte kan stå och spruta ut vatten tills någon upptäcker skadan. Detta uppnås enklast genom att installera ett vattenfelsbrytare med rörelsevakt.

Checklista för att förhindra fukt- och vattenskador

Utomhus

- Kontrollera takbeklädnaden så den står mot regn och snö.
- Rensa hängrännor från löv och skräp.
- Led bort vatten från huset genom att placera rännor under stuprör.
- Rensa grunden från organiskt material.
- Töm utvändiga vattenutkastare och ta bort slang och snabbkoppling inför vintern.

Inomhus

Regelbundna kontroller av att

- Synliga rör, skarvar och anslutningar är hela.
- Rör genomföringar är täta.
- Inget läckage förekommer under diskbänksskåp och diskmaskin.
- Skarvar i våtrumsbeklädnaden och fogar mellan kakel och klinker är hela och täta.
- Anslutning mellan golvbrunnar och golvmatta är täta.
- Golvbrunnar och vattenlås rensas.
- Bygdegården har tillräcklig grundvärme, minst 15 grader, för att förhindra frysrisk.

Vid vinterstängning

- Stäng vattnet och töm vattensystemet.
- Töm varmvattenberedare och pumpar.
- Håll spolarvätska i vattenlås och WC-stol.

Inbrott

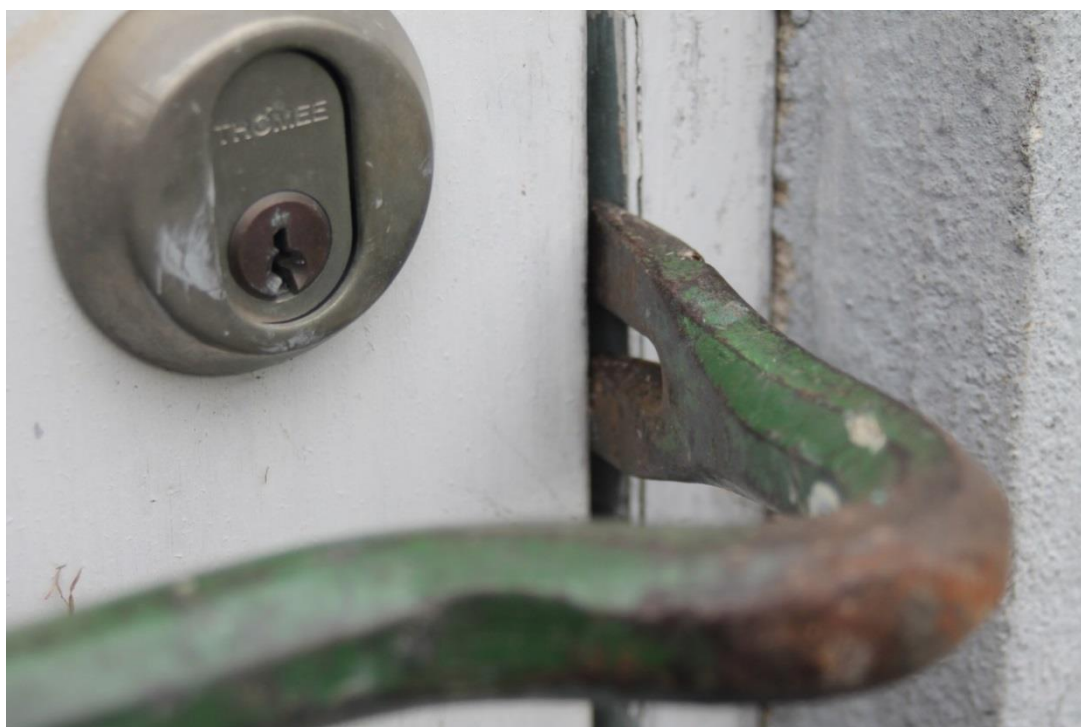
Målet med inbrottskyddet bör vara att göra det besvärligt för obehöriga att ta sig in i och få med sig gods från bygdegården. I försäkringsvillkoren ställs kravet att inbrottskyddet ska uppfylla skyddsklass 1 för att föreningen ska få ut full försäkringsersättning. Om man är osäker på om byggnadens skydd uppfyller skyddsklass 1 så kan det enklaste alternativet vara att anlita en låssmed som ser över inbrottskyddet. En låssmed kan komma med konkreta förslag på vilka åtgärder som behövs för att nå upp till det.

Larm

Att ha bygdegården larmad har visat sig vara ett bra sätt att slippa besök av inbrottstjuvar. Det finns flera exempel på bygdegårdar som efter flertal inbrott satt in larm och därefter inte haft några nya inbrott. En fördel är också att om man trots larmet skulle drabbas, så får man vetskap om det och har möjlighet att åtgärda skadegörelsen så att man slipper

tråkiga följdskador. Med ett larm kopplat till larmcentral reduceras självrisken helt och föreningen får 8 % i säkerhetsrabatt på försäkringspremien. Ett lokalt larm reducerar självrisken till hälften och föreningen får 5% i säkerhetsrabatt. Till investeringen kan föreningen få bidrag med upp till 20%.

Stöldbegärlig egendom

Pengar, värdehandlingar och värdeföremål förvars säkrast i ett värdeskåp. Värdeskåpet ska ha klassningen SS 3150, SS 3000 eller SS-EN 1143. Det står oftast på insidan av dörren vilken klassning skåpet har. Vid ett inbrott kan endast kontanter och värdehandlingar som förvarats utanför värdeskåp ersättas upp till 20 % av basbeloppet. Särskilda krav på ökad säkerhet gäller även om man har datorer för ett värde högre än 3 basbelopp. Åkgräsklippare är också ef-

tertraktat av inbrottstjuvarna och därför är viktigt att se till att den är ordentligt inlåst om man har en sådan. Om den väger mer än 2 000 kg eller har en krok där bak är den dessutom trafikförsäkringspliktig och omfattas inte av ansvarsförsäkringen. När man tecknar trafikförsäkring för åkgräsklipparen kan man lägga till så att man får ett bättre skydd även vid stöld, men sådan försäkring kan ej tecknas genom Bygdegårdsförsäkringen.

Skyddsklass 1 innebär bland annat:

- Omslutningsytan ska ge ett godtagbart skydd
- Fönster vara reglade från insidan
- Lås med rak kolv och rund cylinder
- ASSA 2000 (vredet går att spärra)
- 7- eller 9-tillhållarlås
- Vred på insidan endast på utmärkta utrymningsvägar, får ej ha glasruta i eller direkt bredvid dörren
- Utåtgående dörr bakkantsäkras
- Hänglåsklass 4 för utvändig låsning
- Hänglåsklass 3 för invändig låsning

Uthyrning

För att skydda föreningen mot onödiga och tråkiga kostnader i samband med uthyrning är det viktigt att skriva hyresavtal. Tyvärr så händer det att föreningar drabbas av hyresgäster som orsakar skadegörelse i bygdegården när den är uthyrd. Då är det särskilt viktigt att man har en skriftlig överenskommelse med en myndig person för att avtalet ska vara juridiskt giltigt. De flesta hyresgäster vill säkert göra rätt för sig, men det underlättar när man kommit överrens om vad som gäller i förväg.

Mallar

Som medlemmar i BR kan föreningen få tillgång till mallar för hyresavtal och säkerhetsinformation som man sedan kan anpassa efter sina egna behov.

Grunden i försäkringsväsendet är att var och en försäkrar sin egendom. Det är viktigt att uppmana hyresgästerna att de exempelvis efter en bröllopsfest inte lämnar kvar presenterna i bygdegården. Detta eftersom det kan öka inbrottsrisken och presenterna fullt ut inte omfattas av föreningens försäkring. Om Bygdegården har sitt lösöre försäkrat så ingår kundens egendom upp till 5 Bb. Kundens egendom är till exempel besökarnas ytterkläder. Kundens stöld-

begärliga egendom är begränsas till 20 % av ett basbelopp, 8 900 kr för 2015.

Om föreningen hyr, lånar, leasar eller har något deponerat hos sig, skall det framgå i ett avtal att föreningen tagit på sig försäkringsskyddet och värdet måste rymmas i de antal basbelopp föreningen försäkrat. Om den egentliga ägaren skall vara med och dela på självriskan vid skada bör också detta framgå i avtal.

Liten checklista för uthyrning

- Skriv hyresavtal med alla som hyr bygdegården.
- Lämna ut skriftlig säkerhetsinformation till hyresgästen i samband med kontraktskrivandet.
- Träffa hyresgästen i bygdegården före uthyrningen och gå praktiskt igenom det som den behöver veta.
- Träffa även hyresgästen i samband med återlämning av nycklar och se över att bygdegården är återställd till sitt ursprungliga skick.
- Våga ta betalt så att det täcker det slitage som blir när lokalen används.

Inbrott och skadegörelse

För att ha kontroll på eventuell skadegörelse och förlorade inventarier krävs att man tillsammans med hyresgästen går igenom bygdegården både före och efter uthyrningstillfället. Detta bör dokumenteras som ett avsyningsprotokoll gärna på en särskild "checklista", där också förtryckta uppgifter finns om antal inventarier typ bord stolar, porslin etc. samt pris på ersättningskostnad för dessa.

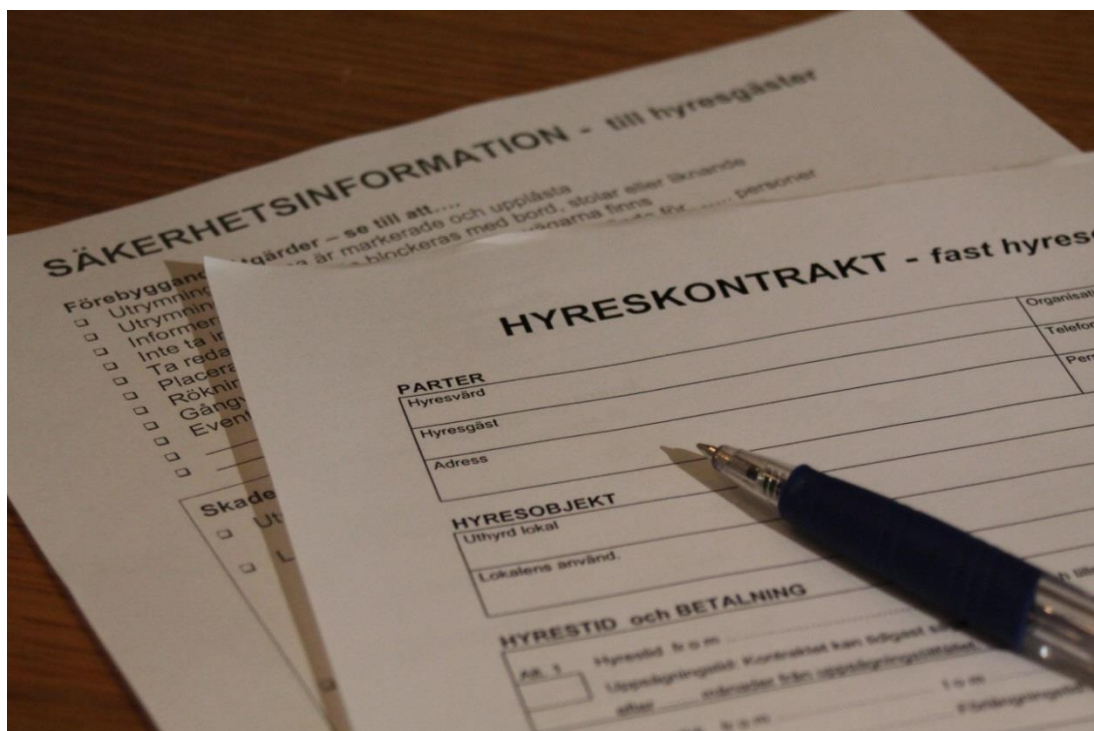
Försäkringen gäller vid inbrott, det vill säga då någon med våld tagit sig in i bygdegården eller då någon genom rån eller hot kommit åt nyckeln. När man har bygdegården uthyrd måste man därför tänka på att skydda sig mot att hyresgästerna eller deras gäster skadar eller tillgriper egendom i bygdegården. Om de har gått in med nyckel betecknas det ju inte som inbrott. Nyckeln till bygdegården bör dessutom kvitteras vid

ut- och återlämnandet, gärna med en anpassad depositionsavgift med hänsyn till exempelvis om hyresgästen tappar nyckeln och man måste bekosta ett kostsamt byte av lås. Prata med låssmeden om lämpliga typer av lås, nycklar och system för detta.

Skadegörelse på bygdegården som inte sker i samband med inbrott har hög självrisk och i hyresavtalet bör det framgå att hyresgästen är ansvarig för detta.

Säkerhetsinformation

För att försäkra sig om att brandskydd och säkerhet fungerar bör man gå igenom detta före uthyrningen tillsammans med hyresgästen. Denne bör även kvittera mottagen information samt närvara under uthyrningstillfället. För detta har BR tagit fram ett särskilt blad; *Säkerhetsinformation till hyresgäster*.

Övrigt

I Bygdegårdsförsäkringen är inte bara föreningens egen egendom skyddad, den ger även skydd för om ideellt arbetande eller besökare på föreningens arrangemang skadar sig, en förtroendevald missbrukar sin ställning och förskingrar pengar, föreningen orsakar någon annan en skada eller hamnar i tvist med någon annan. Även sådana här skador är viktiga att försöka förebygga och begränsa.

Maskin

För att undvika skador på maskinerna i fastigheten och möjliggöra att de håller hela sin potentiella livslängd är det viktigt att följa råd och anvisningar om användande och underhåll. Att köpa förhållandevis billiga värmepumpar som inte är anpassade för vårt klimat har blivit dyrköpta erfarenheter för många föreningar. Ni bör också säkerställa att ni i föreningen följer de lokala sotningsreglerna.

Föreningen betalade kassörens födelsedagsfest

Vad hände?

Kassören hade under året fyllt år och haft sin födelsedagsfest i bygdegården. Hela kalaset hade betalats från bygdegårdsföreningens kassa självklart utan den övriga styrelsens kännedom. Detta hade kunnat gå obemärkt förbi om man inte hade haft en revisor som granskade redovisningen och såg att det inte fanns något beslut eller annat underlag för inköpen i samband med kalaset.

Förebyggande åtgärder

Det är viktigt att föreningen har revisorer som aktivt granskar räkenskaperna under hela året och inte bara inför årsmötet. Revisorn ska vara kompetent. Det innebär att revisorn inte behöver ha någon utbildning eller godkännande, men ska klara av att granska den ekonomiska redovisningen mot styrelseprotokoll och andra beslut. Om man har större summor pengar i föreningen så bör dessa finnas på konton som två personer tecknar i förening. Ett mindre konto kan kassören förfoga över själv för att betala löpande räkningar.

Skriva avtal

I grundförsäkringen ingår rättsskydd om föreningen hamnar i en tvist, men att överhuvudtaget undvika att hamna i en tvist är förstås att föredra. Därför är det viktigt att skriva avtal och att komma överens om vad som ska gälla depositioner, inlånade saker, anställda, hyresgäster och uppdragstagare man anlitar och så vidare. Även om det är människor som man känner och har förtroende för så är det viktigt att man i förväg kommit överens om vad som ska gälla och vem som bär ansvar för vad. Skulle oturen vara framme har man alltid en fördel av skrivna överenskommelser. Tips kring hur avtal kan utformas finns på BR:s hemsida, exempelvis kring uthyrning och upphandling av entreprenad.

Fastighetsägaransvar

Som fastighetsägare eller nyttjanderätts-havare har man ett ansvar för säkerheten i och omkring byggnaden. Det innebär bland annat att man vintertid måste skotta och halkbekämpa samt kontrollera att snö och is inte riskerar att falla ner från taket. Ansvaret gäller även när bygdegår-

den är uthyrd. Om bygdegården har en lekplats, badbrygga eller liknande på sin tomt är det lämpligt att man även för någon form av loggbok över tillsynen och underhållet. Om olyckan skulle vara framme så kan man med hjälp av loggboken visa att man vidtagit den tillsyn som kan bedömas vara rimlig, men den är kanske framför allt ett stöd för föreningens funktionärer för att upprätthålla tillsynen.

Snötryck

För att inte få en skada orsakad av alltför tung snömängd på taket är det bra att försöka skaffa sig en uppfattning om takets bärfastighet och snöns tyngd. Takets lutning spelar här också en stor roll. För att förebygga skada är det här lämpligt att med anlitad hjälp eller eventuellt själv skotta taket för att minska skaderisken

Länksamling

Intressanta hemsidor

Svenska Brandskyddsföreningen	http://www.brandskyddsforeningen.se
Svenska Stöldskyddsföreningen	http://www.stoldskyddsforeningen.se
Civilförsvarsförbundet	http://www.civil.se
Länsförsäkringar	http://www.lansforsakringar.se
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	http://www.msb.se

Läs mer

Kolla Våra Gårdar – Bok som beställs på förbundskansliet

[Skadeförebyggande råd](#) – Proaktiv Online

[Information om brandskydd vid tillfällig uthyrning av samlingslokaler](#) – MSB

[Mall för skriftlig redogörelse till den kommunala räddningstjänsten](#)

[Ett bra brandskydd](#) - Länsförsäkringar

[Checklista för egenkontroll av elanläggningen](#) - Länsförsäkringar

[Skyddsklass 1](#) – Länsförsäkringar

[Vattenskador](#) - Länsförsäkringar

Arbetsmaterial, mallar och checklistor

[Systematiskt brandskyddsarbete](#)

[Hyresavtal](#)

[Hyresavtal för tillfällig hyresgäst](#)

[Hyresavtal för fast hyresgäst](#)

[Säkerhetsinformation till hyresgäster](#)

[Infoblad om vattenfelsbrytare](#)

[Checklista för årlig genomgång](#)